

pravijo. Če bi pičila, bi ta strup zagovoril stari Gaber. Če bi pičila bela kača, bi tudi stari Gaber ne mogel pomagati — človek bi moral umreti.

Kakšna pa je bela kača?

Dolga je kot hlod, prebiva pa po hribih med skalovjem in prav lepo žvižga. Nekdaj, ko je bilo še veliko kač, ki so ljudi nadlegovale, so jih poklicali; če se je pa pojavila bela kača, gorje tistemu, ki jih je poklical!

Kako se pa pokličejo kače?

Če te mika poskusiti, naredi devet grmad na kakem hribu, v sredo vsake grmade pa postavi visok steber. Pripravi si piščalko, ki ima tako moč, da prihitijo vse kače k tebi, če zabrlizgaš nanjo. Potem zažgi grmade, splezaj na deveti steber in zapiskaj na piščalko. Vzdignile se bodo vse kače, priletele na hrib, pocepale v ogenj in poginile. Če bi bila tudi ta bela med njimi, bi se ti koj oglasila z žvižgom, priletela po zraku in te s stebra pahnila v ogenj.

Zato se jih pa tudi nihče ne upa poklicati; zdaj jih tudi ni treba, ko je malo kač!

Pravijo, da je bil predrzen pastir, ki jih je bil poklical. Pa joj, oglasi se bela kača! Zasliši se strašno vršenje v drugem hribu, potem žvižganje, da je šlo skozi ušesa. Kača prileti, butne v pastirja in ga telebi v ogenj, kjer je žalostno končal.

Rajni Kolavza je tudi videl leteti belo kačo, ko je pasel koze neki nedeljski dopoldan. Letela je nad njim in tako mahala z repom, da so hrasti padali po tleh. Koze so pa od strahu teptale z nogami in rile v tla z glavami.

Gož—hišni varuh

Gož je kača, dolga kot grabljišče, in stanuje pod hišnim zidom, pod ognjiščem ali vsaj blizu hiše. Domačim ne stori nič hudega, njih največji prijatelj je, hišo varuje nesreče in igra se z otroki.

Opoldne je gospodinja vzela južino iz peči, lonček jedi pa je pustila pri žerjavici. Ljudje so po južini odšli na delo. Gož prileze izpod ognjišča v peč in poje, kar mu je pripravila gospodinja. Zvečer, ko pride gospodinja zakuriti za večerjo, zleze gož iz peči in zgine počasi pod ognjišče.

Pri neki hiši so bili enkrat prilezli vsi goži na njivo k žanjicam. To ne more biti nič dobrega! si mislijo žanjice in gredo domov. Res zagledajo, kako je švigal ogenj iz dimnika. K sreči so ga še mogli pogasiti.

Stala je hiša na samoti, nedaleč od potoka, ki teče po dolinici. Uro hoda ni bilo hiše na nobeno stran. Na vrtu blizu hiše je stala sama zase od grmovja obdana skala, ki se je gotovo nekdanj bila privalila s hriba.

Pri hiši so imeli edinega sinka. Vsak popoldan je prosil kruha in potem odšel, da nobeden ni videl kam. Materi se je čudno zdelo, da sinko brez kruha nikoli ni šel od hišnega vogla. Povedala je očetu in sklenila sta, da bosta šla gledat, kam hodi sin. Gresta za njim in prideta do velike skale, ki je stala na vrtu. Tu ga vidita, kako sedi na tleh in drobi kos kruha. Sam ga je in ga daje tudi v usta gožu, ki mu je v rōč zviti ležal na kolenih in držal glavo kvišku.

Oče priskoči in ubije goža, sinček pa začne jokati in tožiti očetu:

»Zakaj ste ubili mojega ptička?«

Ni se dal potolažiti, jel je hirati in kmalu je tudi on umrl od žalosti.